

10. 10. 2022

Chřipka

Chřipka patří mezi sezónní onemocnění, které se nejčastěji vyskytuje v zimních a časných jarních měsících. Ke chřipkové epidemii obvykle dochází na počátku kalendářního roku. Ročně postihuje v průměru 850 000 osob z české populace a v jejím důsledku umírá v průměru 1 500 až 2 000 osob, což jsou 2% všech úmrtí v ČR.

Jedná se o:

- **vysoce nakažlivé virové onemocnění**
- **postihuje všechny věkové skupiny**
- **může vést až k úmrtí**
- **může vyvolat epidemie a pandemie**

Mezi **nejohroženější skupinu patří malé děti a senioři**, kteří z důvodu komplikací plynoucích z onemocnění chřipkou bývají **často hospitalizováni**. U dospělých osob, které trpí nějakým jiným základním chronickým onemocněním, chřipka jeho průběh zhoršuje.

Onemocnění nejčastěji způsobují chřipkové viry typu A a B, jen okrajově typu C. Chřipkové viry typu A mohou infikovat nejen člověka, ale i zvířata, zatímco viry typu B upřednostňují výhradně lidského hostitele. Viry chřipky každoročně podléhají mírným genetickým mutacím, ale dojde-li k jejich zásadním změnám, vzniká riziko pandemie.

Právě tyto genetické změny jsou důvodem **k pravidelnému přeočkování proti sezónní chřipce**, jelikož právě **očkování je jediným účinným prostředkem**, jak zabránit těmto rozsáhlým epidemiím a komplikacím plynoucích z onemocnění chřipkou.

Příznaky onemocnění

Chřipka je prudký zánět dýchacích cest, který se po uplynutí inkubační doby, tj. průměrně po 1 - 2 dnech, projevuje následujícími **příznaky**:

- suchým dráždivým kašlem
- rychlým nástupem horečky
- třesavkou
- velkými bolestmi hlavy, svalů a kloubů
- pocitem těžké schvácenosti
- děti často zvrací, trpí průjmem, eventuálně spavostí, poruchami vědomí až halucinacemi

Mezi časté **komplikace** patří:

- zápal plic
- zánět vedlejší nosních dutin
- zánět středního ucha
- vzácně i zánět nervového centrálního systému nebo srdce

Léčba

- **na virové onemocnění bez komplikací nemají antibiotika žádný účinek!**
- základ léčby tvoří klid na lůžku, dostatek tekutin a přísun vitamínů
- jednotlivé příznaky lze léčit volně prodejnými léky (doporučujeme se o jejich užívání poradit s Vaším praktickým lékařem)
- zejména v případě zhoršování kašle, dušnosti nebo přetrvávají vysokých horeček je nezbytné kontaktovat lékaře

Teplota a bolesti - analgetika a antipyretika (paracetamol, ibuprofen) jsou vhodné k užívání ve chvíli, kdy tělesná teplota přesáhne 38° C či při bolestech hlavy, kloubů a svalů.

Ucpaný nos – kapky nebo sprej do nosu.

Kašel - léčivé přípravky je nutné volit podle fáze - při suchém kašli volit léky k potlačení kašle, ve vlhké fázi volit přípravky podporující odkašlávání.

Prevence chřipky

Nejjistější výsledek přináší v prevenci chřipky očkování - u dospělých osob, mladistvých a dětí ve věku od 6 měsíců. Očkování se zvláště doporučuje osobám s chronickým onemocněním, u nichž onemocnění chřipkou obvykle vede ke zhoršení jejich základního onemocnění, a osobám, u nichž existuje vysoké riziko výskytu komplikací po onemocnění chřipkou.

Každoroční očkování proti chřipce se zvláště doporučuje u dvou skupin osob:

1. **U starších osob (nad 65 let).**
2. **U osob s chronickým farmakologicky léčeným onemocněním:**
  - chronická onemocnění srdce a cév
  - chronická onemocnění dýchacích cest
  - chronická onemocnění ledvin a jater
  - chronická metabolická onemocnění
  - osobám s nedostatečností imunitního systému (vrozenou nebo získanou)
  - osobám s poruchou funkce průdušek a plic (tj. včetně poruch respiračních funkcí po poranění mozku, míchy, v důsledku křečových stavů nebo dalších neurologických či svalových poruch)

U těchto osob je očkování včetně očkovací látky hrazeno z prostředků zdravotního pojištění na základě znění zákona č. 48/1997 Sb.

Vakcinace proti chřipce je dále doporučována:

1. **Těhotným ženám** v kterékoliv fázi těhotenství a ženám, které plánují těhotenství během chřipkové sezóny.
2. **Osobám, které zvyšují možnost nákazy rizikových skupin** uvedených v předchozím odstavci, tj. zejména osoby, které:
  - pečují o rizikové osoby (zdravotníci a sociální pracovníci)
  - žijí s rizikovými osobami v domácnosti, jsou v kontaktu s rizikovými osobami (pracovníci ve školství, dopravě, apod.)

Uvedený přehled v žádném případě neznamena, že by vakcinace jiných rizikových skupin či zdravých osob neměla být zvažována nebo prováděna. Význam výše uvedeného přehledu spočívá v tom, že odborné argumenty pro očkování těchto skupin převyšují nad očkováním ostatních.

Obecně se doporučuje zaměstnavatelům, aby nabízeli možnost zvýhodněného či bezplatného očkování proti chřipce svým zaměstnancům, neboť je to pro všechny zúčastněné strany výhodné jak ze zdravotního, tak i ekonomického hlediska.

Očkování provádějí zejména praktičtí lékaři, zdravotní ústavy, případně vakcinační centra.

Hygienické návyky

V době chřipkové sezóny doporučujeme věnovat zvýšenou pozornost také každodenním hygienickým návykům, které rovněž snižují riziko onemocnění.

- 1. Myjte si ruce teplou vodou a mýdlem**, případně použijte dezinfekční prostředek na ruce na alkoholové bázi:
  - po každém kašli či kýchnutí
  - pravidelně a opakovaně (po návštěvě míst s velkou koncentrací osob - MHD, supermarkety apod.)
- 2. Zakrývejte si ústa při kašli a kýchnutí**, použitý kapesník vyhodte do koše. Nekýchejte do holých rukou, Vaše dlaně jsou teplé a vlhké a jsou tak optimálním prostředím pro množení virů a bakterií a jejich následný přenos a šíření.
- 3. Vyhněte se kontaktu rukou s obličejem a v oblasti očí** - snížíte tak riziko přenosu viru prostřednictvím rukou z kontaminovaných předmětů.

Největšími zdroji bakterií a virů jsou nejenom toalety, ale také například mobilní telefony, klávesnice u počítačů, volant ve Vašem autě a další prostředky každodenní potřeby. Nepůjčujte si vzájemně telefon, přístroje apod., v domácnosti používejte čisticí prostředky s dezinfekčními účinky.

V době chřipkové epidemie se nezdravte podáváním ruky či líbáním - omezte osobní kontakt s druhými lidmi, je-li to alespoň trochu možné, snažte se udržovat odstup od druhých osob cca 1m (zvláště máte-li podezření, že jsou nemocní).

Používejte ochranu dýchacích cest v MHD a v místech s velkou koncentrací osob.